

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De lentis, & deformibus quæ vehementia aduersantur. Capvt VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

statisque quæ Dei sunt, peior adultera decine-
ris. Quod ornari te putas, quod putas, impu-
gnatio est ista diuini operis, prauaricatio est
veritatis. Monentis Apolloli vox est, expurga-
te vetus fermentum, ut sitis noua conuersio, si-
cut estis azymi, nam & pascha nostrum immo-
latus est Christus: itaque festa celebremus, no in
fermento veteri, neq; in fermento malitia, & au-
quisia, sed in azymis sinceritatis, & veritatis.

Num sinceritas persequatur, & veritas, quã-
do quæ sinecra sunt polluantur colorum a-
dulterijs, & medicaminum fucis in mendaci-
um vera mutantur? Dominus tuus dicit: non
potes facere ea, i lum unum n'bum, aut nigrum:
& tu ad vincendam Domini tui vocem vis te
esse potiorum.

Animad-
uerie gene-
ris mensis
autimoniam.

Audaci conatu, & sacrilego contemptu
crines tuos inficis, malo præfugio futurorum,
capillos iam tibi flammeos auspicias, & pec-
cas pro nefas, capite, id est corporis parte me-
liore, & cum scriptum sit de Domino: Caput
autem eius, & capilli erant albi velut lana, aut
nix, uti exeratris canitiem delectaris alborem,
qui sit ad Domini caput similis. Non
metuis oro quæ talis es nec cum resurrectio-
nis dies venerit artifex tuus te non recognos-
cat & ad sua prænia, & promissa venientem
re moueat & excludat. Inetepsis vigore censo-
ris, & iudicis dicit: opus hoc meum non est,
nec imago hæc nostra est, cutem falso medi-
eamine posuisti, crimen adultero colore mu-
tasti, expugnata est mendacio facies, figura cor-
rupta est, vultus alienus est, Deum videre non
poteris, quando oculi tui non sunt quos Deus
fecit sed quos Diabolus infecit. Illum tu secta-
ta es, rutilos atque depictos oculos serpentis
imitata es de inimico tuo coarpta, cum illo
pariter & arsura.

Quam grauis, & pugna in initio est hæc o-
ratio. Quis non id exereat, & fugiat quod
alij fuerit exitio: Sed quidem apertis limitibus
euincit. Deinde hoc præclare infertur: Neque
animus Deus coccineus, aut purpureus o es se ut,
quod manifeste expressum est ex Tertulliano.
Magna autem ars in eo est quod in describen-
do hoc muliebri fuce non molioribus vitur
orationis ei acinnullis, ne vim & impressionem
argumentorum delicatæ dictionis aucupijs
infringat. Tandem fulminat hæc oratio. Di-
ei Deus, faciam s' hominem ad similitudine &
imaginem nostram, & audet qui quam mu-
ta o, & inuortere quod Deus fecit? Manus Deo
inferunt, qui id quod ille formauit reformare,

Et transfigurare contendunt. Ad summum illud
quod in extrema posuit ingeniosæ etiam ve-
hementiæ. Malo præfugio futurorum capillos ut
tibi flammeos auspicias.

De lentis, & deformibus quæ vehementia
aduersantur.

CAPVT VII.

Hæc virtuti duo aduersantur vitia, vana
est in defectu, alterum in excessu, lentitu-
do deficit, excedit insana deformitas. Est
igitur lentitudo languor orationis vbi incita-
ta esse debeat, lentus autem talis est qui siue ita
constitutus est a natura, siue ætatis ingrauescē-
tis vitio, refringi sibi stimulos ingenij, ardō-
remque restingui sentit. Itaque tarde res con-
cipit, parum explicite distinguit, minus etiam
feliciter inuenit: Tum subsistit, & in continu-
atione verborum adheret, & multa sæpe
atque amputata loquitur, nec dicendo multo
magis se commouet quam si marmorea esset
statua, nec vultus vllam habet varietatem,
nec micantium oculorum loquentes illece-
bras, nec flexus corporis, nec manus concia-
nam moderationem, quo fit vt ad dicendum
maxime infelix sit, & ineptus. Longè differt à
lenta, sedata illa, & mitis oratio, quæ personas
graues, vt Principes, senes, doctores, superiores
ad summum decet, qui non solent esse com-
motiores in dicendo, nisi argumenti nouitas
aliud postulet, sed ex tranquilla quadam men-
te ponderosam, ac veluti in οὐρανῶν ταραντιν-
ομίην fundunt orationem. *Vide Senec. epist. 40.*

Contrarij sunt istis omnino illi, quos Di-
uus Augustinus in doctrina Christiana vocat,
vastos, & deformes. Sunt autem ferme valen-
tissimis viribus præditi, lateribus firmis, vo-
ce grandi & messoria, sed parum luani, vt quæ
instar plaustris male delibuti strideat. In quã-
cumque partem se coniecerint sunt motus
impotentissimi, nam spumant, & sudant, &
mugiunt, & tum frontem feriunt, tum pul-
pitum, & omnia corporis membra videantur
velle diuellere, atque in astantes spargere, ra-
piuntur autem ab impotenti equo & plane in-
domito, nec iam sunt sui compotes. Et quia pa-
rum habent sæpe doctrinæ, aut palæstræ, dicunt
Ecccc ; ora-

oratione simulcursis, discreptis sententijs, dictione plebeia, rudi, inquinata, sine vi, sine sale, sine nitore, & nihil magnum habent præter anhelitum. Rari huiusmodi inveniuntur, nisi qui nunquam mitiori schola fuerint dedolati, & se totos naturæ vastitati permisere.

De austeris, quorum character non illaudatus.

CAPVT VIII.

Est & character quispiam austerus, horror scilicet dicendi, & nullis leuioribus decora condimentis accipit. Austerus autem talis est, qui prius in rigorem quandam habet ingenij, quem si nulla mollior imbuat consuetudo, aut disciplina perpoliuit, euadit in quaedam asperitatem humanæ contactu. dini non satis tolerabilem. Est autem is ferme sanctis moribus, amans solitudinis, sibi ipsi atrox, & durus, ad voluptatis blandimenta ferreus, oppressis quadam *anadixia* sensibus, ut, qui vix parabili victu, & necessitate naturæ defungatur. Igitur cum ad hominum vitam, consuetudinemque profuxerit, quasi in alium orbem venerit, terre non potest si quid cupiam humanitus exciderit, sed stomachatur, & vehementer succenlet, & omnia suo ingenio, suæque disciplina metitur. Tum si quempiam ridentem viderit, exclamat ut Abbas ille anonymus in vita Patrum. *Coram oculis, & terra rationem totius vite nostræ didicimus, & tu ridet; & si quis de mea sermone inferat ait, Virtutis cibum esse ieiunium.* Hæc priuatim.

In concionibus, & scriptis, præfert mæstitiam quandam orationis, & spiritum de morte, & iudicio, & inserit verba facinorosa in vita seuerissimos aculeos dirringit, & nunquam sine querela dicit, si quæ muliercula comit se elegantius, si stridulos habet calceos, si fluentes lacrimas, hoc illi argumentum est, hoc seuerè obiurgat, hoc auget, & exaggerat; tum collapsam eundem dicit veterem disciplinam, exuisse de animis pudorem, de corporibus pudicitiam, & ma summis permixta.

Talis est plerumque Tertulliani stylus nimis atrox, & horridus, ut, qui frangere omnia, non lanæe velle videatur, qua autem austeri-

tate exagitat ornatum mulierem, rectis est. *ber de cultu foeminarum, vbi inter cætera in hæc erumpit.*

Quid criminibus vestris quiescere non licet modo substrictis, modo relaxatis: modo sulcatis, modo elisis? Aliæ gestiant in cingentis coercere, alia vt vagæ, & volucres elabuntur non bona simplicitate: Affigitis præterea nescio quas enormitates subtilium, atque textiliū capillamentorum, nunc in galeri modum, quasi vaginam capitis, & operculum verticis, nunc in ceruicem retro suggestum, Mirum quod contra Domini præcepta contenditur. Ad mensuram neminem sibi adijcere posse pronuntiatum est Vos plane adijcitis, ad pondus collyridas quasdam, scutorum vrbilicos, ceruicibus adstruendo. Si non pudet enormitatis, pudeat inquinamenti: Ne exuias alieni capitis forsitan immundi, forsitan nocentis, & gehennæ destinati, Christiano capiti supparet. Deinde,

Atque vtinam miserrimus ego, in illo die Christianæ exultationis, vel inter calcanea vestra caput eleuare, videre, an cum cerussa & purpuris, & croco, & in illo ambitu capitis resurgatis: an taliter expectam Angeli in nubila subleuant obuiam Christo, & nescio an manus spharata circumdari solita, in duritia catenæ suspescere iustineat.

Nescio an erit de periticeo in neruum se patiatur aritari. Timeo ceruicem, ne margaritarum, & smaragdorū laqueis occupata, locum sphaeræ non det, item,

Ipsa concupiscentia non latendi non est pudica, patitur aliquid quod Virginis non sit, studium placendi vtique & viris. Tum in oratione de Idololatria, cum artifices ab eo quæstu, quem ex idolis colligebant auocaret. *Non habeo, dixit, unde vitam, fides famem non timet.*

Saluanus eundem ferme habet characterem vt lib. 5. vbi sic insectatur pseudomonachos. Atque hoc videlicet laici tantummodo, non quidam etiam clericorum, seculares tantummodo, non multi etiam religiosi, imo sub specie religionis vitijs secularibus mancipari, qui scilicet post veterum flagitiorum probra & crimina titulo sanctitatis sibi met inscripto, non conuersatione alij, sed professione, nomen tantum demutaere, non vitam & summam diuini cultus, habitum magis, quàm actum existimantes, vestem tantummodo emuere, non mentem. *Vnde illi se minore in-*

Cap. 7.

Tertull. de cultu foeminarum. Cap. 13. L. e. vel. Virg. 6. 14.

uidia